

RAPORT NGA KONSULTIMET ME OSHC-të PËR ÇËSHTJET KRITIKE LEGJISLATIVE NË LIDHJE ME LIGJIN PËR SHOQATA DHE FONDACIONE

I. Fushëveprimi, forma dhe qëllimi i konsultimeve

Asistenca teknike e financuar nga BE-ja për përmirësimin e mjedisit mundësues për Organizatat e Shoqërisë Civile në Republikën e Maqedonisë së Veriut (Projekti) më 12 dhe 13 dhjetor 2022, organizoi **katër tryeza konsultative** për tema specifike, të rëndësishme për procesin e vazhdueshëm të përpilimit të ndryshimeve të Ligjit për Shoqata dhe Fondacione (LSHF).

Qëllimi i konsultimeve ishte sigurimi i përfshirjes dhe pjesëmarrjes së përfaqësuesve të organizatave të shoqërisë civile (OSHC) në procesin e hartimit të amendamenteve duke marrë kontributin e tyre (në formën e komenteve, sugjerimeve dhe mendimeve), në lidhje me katër tema të veçanta, të identifikuar në [Planin e Veprimit](#) të [Strategjisë për bashkëpunim dhe zhvillim të shoqërisë civile 2022 – 2024](#) si objektiva të amendamenteve të planifikuara të LSHF. Katër temat e përfshira:

1. Njohja ligjore e formave të tjera të shoqatës;
2. Mjedi mbështetës për OSHC-të;
3. Organizatat me përfitim publik; dhe
4. Mbrojtja e karakterit jofitimprurës.

Objektivat e konsultimeve ishin të identifikohen dhe diskutohen:

- shkaqet rrënjësore të problemeve dhe sfidave që lidhen me katër temat;
- pasojat e mbajtjes së status quo-së (d.m.th. mos bërja e ndonjë ndryshimi); dhe
- opsionet e mundshme të politikave (rregullatore dhe jo-rregullatore) për adresimin e problemeve kryesore.

Projekti **thekson nevojën dhe përfitimin e një konsultimi më të gjerë në të gjitha fazat e procesit të hartimit të ligjit**. Ai është parakusht thelbësor për të siguruar gjithëpërfshirjen, pjesëmarrjen dhe zotërimin e reformave. Këto katër tryeza konsultative mund të shërbejnë si një pikënisje solide për përgatitjen e një draft versioni fillestar të amendamenteve. Megjithatë, politikë-bërësit duhet të sigurojnë konsultim dhe transparencë të përhershme dhe efikase në fazat e ardhshme të procesit.

Tryezat e rrumbullakëta u organizuan në formën e eventeve hibride, duke mundësuar pjesëmarrjen fizikisht dhe on-line (nëpërmjet Zoom). Tryezat e rrumbullakëta ishin të hapura për të gjithë pjesëmarrësit e interesuar. Mbi 30 përfaqësues të OSHC-ve morën pjesë në konsultime. Konsultimet u shpallën përmes thirrjes publike për pjesëmarrje të publikuar në ueb-faqen [e Projektit](#) dhe [në www.nvosorabotka.gov.mk](#) më 5 dhjetor, si dhe u promovuan përmes listave postare të [Qendrës Burimore të Shoqërisë Civile](#).

Raporti ofron një përmbledhje koncize të pikave kryesore të diskutuara nga pjesëmarrësit, për secilën temë veç e veç. Ai përfundon me vërejtjet dhe rekomandimet e përgjithshme mbi procesin dhe sfidat që duhet të adresohen në periudhën në vijim për të përmirësuar cilësinë e legjislacionit.

II. Përmbledhje e pikave kryesore të diskutimit

Sesioni 1: Njohja ligjore e formave të tjera të shoqatës (12.12.2022, 10:00 – 12:00)

1. OSHC-të në Maqedoninë e Veriut veprojnë në forma të ndryshme ligjore. Disa nga këto OSHC nuk janë të regjistruara në një nga format e përcaktuara në LSHF¹. Këto subjekte janë entitete

¹Shoqatat, fondacionet, sindikatat e organizatave dhe format organizative të organizatave të huaja.

të pavarura jo-shtetërore² dhe jofitimprurëse, përmes të cilave njerëzit organizohen për të ndjekur objektivat dhe idealet e përbashkëta³. Një shembull⁴ i një forme të tillë janë **institutet private jofitimprurëse shkencore ose kërkimore**, të regjistruara në përputhje me [Ligjin për Veprimtarinë Kërkimore Shkencore](#).

2. Përvoja e dhjetë viteve të fundit ka treguar se këto **"forma të tjera të organizatave"** nuk njihen gjithmonë si OSHC. Kjo ndonjëherë bëhet nga donatorët (në masë më të vogël) ose, ajo që është më shqetësuese, mjaft shpesh nga Qeveria dhe organet e tjera publike. Një praktikë e zakonshme është që thirrjet publike për të dhëna ose konsultime me OSHC-të po përjashtojnë **format e organizatave që nuk janë regjistruar në përputhje me LSHF**⁵. Format e tjera të OSHC-ve gjithashtu përjashtohen nga financimi shtetëror. Kjo qasje nuk është në përputhje me përkufizimin e OSHC-ve siç përcaktohet në [udhëzimet e DG NEAR për mbështetjen e BE-së për shoqërinë civile në rajonin e zgjerimit, 2021-2027](#).
3. Ka disa shkaqe të mundshme për këtë problem. Një prej tyre, e rëndësishme për LSHF, është përdorimi i termit ombrellë **"organizatë"** për të mbuluar të gjitha format e rregulluara me LSHF⁶. Një term i tillë çon në një kuptim më të kufizuar të asaj që do të thotë dhe në përjashtimin e llojeve të tjera të OSHC-ve, statusi i të cilave rregullohet me ligje të tjera. Megjithatë **mbetet problemi i përgjithshëm me njohjen e sektorit të shoqërisë civile si një formë e veçantë e organizimit, ndryshe nga organet publike dhe bizneset**.
4. Një nga opsionet për një LSHF më gjithëpërfshirëse është të marrë në konsideratë ndryshimin e emrit të saj që aktualisht përfshin vetëm shoqatat dhe fondacionet. Emri duhet të nënkuptojë se ka më shumë se këto dy forma të organizatave. Nëse ky opsion nuk është i besueshëm, ligji mund të përshkruajë të paktën një përkufizim të termit OSHC. Kjo mund të bëhet duke deklaruar se **format e tjera ligjore, të vendosura sipas ligjeve të tjera, mund të konsiderohen OSHC nëse plotësojnë kriteret e kërkuara**. Kriteret duhet të përfshijnë së paku mos lidhjen me shtetin dhe karakterin jofitimprurës etj. Një përkufizim i tillë duhet të përdoret më pas në të gjitha ligjet, politikat dhe dokumentet e tjera kur i referohemi OSHC-ve.
5. Grupet joformale duhet të njihen, por ato duhet të kenë disa rregulla dhe struktura themelore. **Duhet të shmanget imponimi i detyrimeve të panevojshme dhe jo proporcionale ndaj grupeve joformale**. Njohja është e rëndësishme për përfshirjen e tyre në procesin e politikëbërjes, si dhe për financimin e shtetit. Dispozitat nuk duhet të jenë shumë urdhëruese, për të rregulluar organizimin e tyre të brendshëm. Përveç kësaj, LSHF duhet gjithashtu të përcaktojë termin organizatë bazë pasi që në dy vitet e fundit ky term u përdor shumë shpesh pa kuptuar qartë kuptimin e tij.

Sesioni 2: Mjedis mbështetës për OSHC-të (12.12.2022, 12:00 – 14:00)

1. LSHF nuk specifikon ndonjë detyrim konkret për organet shtetërore për të krijuar dhe mbështetur një mjedis të favorshëm mundësues për funksionimin dhe zhvillimin e OSHC-ve. Ekzistojnë disa përjashtime nga kjo në lidhje me mundësinë për përfitim tatimor dhe

² Organizatat që nuk janë të lidhura ose të drejtuara nga qeveria.

³ Për shembull interesat politike, kulturore, fetare, mjedisore, arsimore, sociale ose të tjera.

⁴ Shembuj të tjerë mund të përfshijnë: odat profesionale, sindikatat, kooperativat, grupet fetare etj.

⁵ Për shembull, [Thirrja e fundit nga Sekretariati për Çështje Evropiane për krijimin e një baze të dhënash të OSHC-ve](#) për konsultim në procesin e negociatave për anëtarësim në BE, si dhe [Thirrja për kontribut në zhvillimin e Programit të Qeverisë për vitin 2023](#) kufizon aplikimin/kontributin vetëm për OSHC-të e regjistruara në përputhje me LSHF.

⁶ Shih: Art. 3, f. 1 nga LSHF.

trajtim doganor (në përputhje me ligjet e veçanta), mundësinë për financim shtetëror, si dhe bazën ligjore për delegimin e autoriteteve publike tek OSHC-të. Megjithatë, të gjitha këto masa janë treguar të pamjaftueshme për të kontribuar në përmirësimin e mjedisit mundësues.

2. **LSHF duhet të përshkruajë detyra të qarta për Qeverinë (përfshirë ministritë) dhe njësitë e qeverisjes vendore për përmirësimin e mjedisit mundësues për OSHC-të.** Këto detyrime mund të përfshihen ose në një kapitull të veçantë, ose si dispozita specifike të shpërndara në kapituj të ndryshëm të ligjit. Me dispozita të tilla në LSHF, ligjvënësi do të shprehë dhe funksionalizojë **angazhim për të mbështetur rritjen dhe zhvillimin e OSHC-ve** si komponentë kryesor të çdo sistemi demokratik. Edhe pse disa nga këto masa mund të vendosen me politika, akte nënligjore ose akte të tjera jo të detyrueshme, përvoja ka treguar se kur ato nuk bazohen në ligj, zbatimin e tyre varet shumë nga vullneti dhe konteksti politik.
3. LSHF duhet të vendosë bazat për një sistem efektiv për financimin shtetëror të OSHC-ve që do të jenë në gjendje të mbështesin qëndrueshmërinë e OSHC-ve. **LSHF duhet të krijojë një Fond të veçantë për mbështetjen e OSHC-ve, si një person juridik të veçantë dhe të pavarur (Fondi).** Fondi duhet të ofrojë mbështetje financiare operacionale për OSHC-të. Përveç Fondit, LSHF duhet të **përcaktojë edhe rregullat themelore për planifikimin, dhënien, kontraktimin dhe monitorimin e të gjitha fondeve shtetërore të ofruara për OSHC-të** (përfshirë projektet/aktivitetet specifike).
4. LSHF duhet të përfshijë gjithashtu **detyrimin për Qeverinë të miratojë, zbatojë dhe monitorojë një Strategji për zhvillimin e shoqërisë civile.** Ai duhet të detyrojë autoritetet kompetente të buxhetojnë fondet e nevojshme për zbatimin e tij, si dhe të prezantojë një mekanizëm efektiv monitorimi. Një plan i qartë aktiviteti me afate dhe tregues performance duhet të jetë pjesë e Strategjisë. Një opsion tjetër që duhet të merret parasysh nga grupi punues (për ndryshimin e LSHF) është delegimi i autoritetit për miratimin e një Strategjie të tillë në Kuvend, jo në Qeveri. Kjo mund të ndihmojë në sigurimin që shoqëria civile të mbetet e pavarur nga ndikimet politike.
5. **Pjesëmarrja e OSHC-ve në procese konsultimi dhe vendimmarrjeje mund të rritet nëse bëhet e detyrueshme si një detyrim i qartë ligjor.** Një alternativë e mundshme se si mund të arrihet kjo, siç është planifikuar në Strategji, është ngritja e forcës ligjore të [Kodit jo të detyrueshëm për praktikën më të mira për pjesëmarrjen e shoqërisë civile në procesin e politikëbërjes](#) në një akt nënligjor të detyrueshëm. LSHF duhet të vendosë bazën ligjore për miratimin e këtij akti nënligjor dhe t'i delegojë autoritetin organit të posaçëm shtetëror që duhet ta miratojë atë.
6. Bazat për themelimin dhe punën e Këshillit për Bashkëpunim ndërmjet Qeverisë dhe Shoqërisë Civile (Këshilli) duhet të vendosen në LSHF **për të rritur pavarësinë e saj nga Qeveria.** LSHF duhet të rregullojë vetëm rolin, funksionin dhe rregullat e përgjithshme të Këshillit në lidhje me përbërjen e tij. Çështje të tjera duhet të lihen për rregullim në aktet nënligjore. Duhet të ketë një detyrim të përcaktuar në ligj që Qeveria ose një ministri tjetër në mënyrë të detyrueshme të konsultohet me Këshillin për çdo çështje që ka ndikim në OSHC-të.
7. Mjedi mundësues për zhvillimin e OSHC-ve duhet të **synojë veçanërisht OSHC-të më të vogla që operojnë në nivel lokal.** LSHF duhet ta pranojë këtë dhe ta vendosë këtë si kriter në përcaktimin e llojeve të masave mbështetëse. Shpërndarja e barabartë gjeografike duhet të jetë gjithashtu një nga kriteret për financimin e shtetit.
8. LSHF si ligj i veçantë mund të specifikojë në detaje më të hollësishme mbështetjen tjetër që qeveria qendrore dhe lokale mund t'u ofrojë OSHC-ve, siç është paketa e lehtësimeve

tatimore, përjashtimi i tarifave dhe kostove specifike (p.sh. tarifat administrative, tarifat e regjistrimit etj.), si dhe përdorimi i një prone shtetërore ose komunale.

3. Organizatat me përfitim publik (13.12.2022, 10:00 – 12:00)

1. Statusi i përfitimit publik i prezantuar me LSHF në vitin 2012 nuk u bë funksional në praktikë. Fakti që vetëm gjashtë OSHC kanë marrë këtë status në një periudhë 12-vjeçare është më se e mjaftueshme për të treguar një të metë themelore në hartimin e statusit që parandalon funksionalizimin e tij.
2. Problemi shkaktohet nga **pabarazia e konsiderueshme midis të drejtave dhe privilegjeve të Organizatave me Përfitim Publik (OPP-ët) dhe përgjegjësi dhe detyrave të tyre përkatëse**. Nga njëra anë, LSHF nuk parashikoi ndonjë privilegj/përfitim të veçantë për OPP-ët. Megjithatë LSHF njeh të drejtën për lehtësime tatimore dhe doganore “shtesë”, as ligjet mbi tatimet dhe as doganat nuk vendosin ndonjë përfitim për OPP. Nuk u prezantuan as preferencat në financimin shtetëror apo caktimin e përdorimit të pronës shtetërore. Nga ana tjetër ekziston procedura e ndërlikuar dhe e stërzgatur për marrjen e statusit, kriteret strikte (dhe nganjëherë mjaft të paqarta) që duhet të plotësohen, detyrimi për mbikëqyrje, raportim dhe auditim të jashtëm që duhet të mbulohen nga fondet e OPP-ëve. Në rrethana të tilla ***nuk ka nxitje për OSHC-të që të marrin statusin ndërsa ndjekin aktivitetet e përfitimit publik***.
3. Për shkak të dështimit në funksionalizimin e statusit të IP, LSHF nuk po bën dallimin e rëndësishëm midis ***organizatave që punojnë për interes më të madh publik*** dhe ***organizatave që punojnë për interesa më të ngushta grupore*** (p.sh. organizatat profesionale, shoqatat e prodhuesve etj.). Megjithatë të dyja format e shoqatave janë legjitime dhe duhet të mbrohen, shteti ka të drejtë të kufizojë trajtimin preferencial vetëm për OSHC-të që punojnë për interesin publik.
4. Ka dy opsione për të adresuar problemin. E para është **ruajtja e statusit të OPP me reformimin e: të drejtave dhe privilegjeve, kriterëve, procedurës dhe organit vendimmarrës**. Opsioni i dytë është **heqja e statusit të OPP dhe zëvendësimi i tij me mbështetje për aktivitetet/funksionet me interes publik**. Të dy opsionet kanë argumente të forta pro dhe kundër. Konsiderimi i kujdesshëm i të dy alternativave, në një proces të hapur, gjithëpërfshirës dhe transparent, është me rëndësi kyçe për të identifikuar qasjen më adekuate.
5. **Opsioni i parë (ruajtja dhe reformimi i statusit të OPP-it)** mbështetet nga OSHC-të me statusin e OPP-it. Sipas tyre, heqja e statusit është rruga më e lehtë. Heqja e statusit nuk do të thotë asgjë. Kriteret për marrjen e statusit duhet të jenë strikte, procedura për marrjen e statusit duhet të rishikohet dhe roli i Komisionit që i propozon Qeverisë për të marrë një status të tillë duhet të rishqyrtohet. Për shembull, kriteret duhet të jenë si më poshtë: i. çdo organizatë me interes publik duhet të ketë një sistem vendimmarrës me dy nivele; ii. transparencë, dhe iii. duhet të ketë mekanizma për parandalimin e konfliktit të interesit. **Në vend të dhënies së statusit, OPP-të thjesht mund të futen në një regjistër, bazuar në statutin e tyre dhe të dhënat e vërtetuara të punës**. Rreth të drejtave, **LSHF mund të prezantojë një paketë përjashtimesh të ndryshme tatimore, preferencë në financimin shtetëror, prioritet për përdorimin e pronës shtetërore ose komunale, mospagesë për tarifën e lidhura me regjistrimin, qasje në Gazetën Zyrtare, etj.**
6. Argumenti kyç në favor të alternativës së dytë (heqja e statusit të OPP dhe zëvendësimi i tij me mbështetje për aktivitetet me interes publik) është se nëse në 12 vitet e fundit nuk ka pasur ndonjë vullnet nga të gjitha palët e interesuara për të mbështetur statusin e OPP, ka shumë

pak gjasa të jetë ndryshe edhe me ndryshimet legislative. **LSHF duhet të përcaktojë fushat e politikave që do të konsiderohen me interes më të madh publik dhe të përcaktojë një procedurë për regjistrimin e OSHC-ve që punojnë në këto fusha.** Fakti i vetëm që OSHC-të janë në regjistër duhet të jetë i mjaftueshëm për t'u kualifikuar për përjashtimet dhe preferencat. Për më tepër, **përjashtimet tatimore ekzistuese që tashmë ekzistojnë në legjislacionin tatimor duhet të harmonizohen për të siguruar që organizatat që kryejnë veprimtari të interesit publik të marrin disa lehtësime për kryerjen e detyrave të tilla.**

7. Përveç përcaktimit të asaj që është veprimtari me interes publik, është gjithashtu **e nevojshme të përcaktohet se si dhe kush do të vendosë nëse aktivitetet janë ose jo me interes publik.** Për shkak se kjo rrethanë përfshin edhe të drejtën edhe detyrimin. Sa i përket kujt, organet tatimore nuk ka gjasa të pranojnë të jenë ato që do të vendosin nëse një organizatë apo veprimtari e caktuar është me interes publik apo jo. LSHF duhet ta zgjidhë këtë çështje.
8. Një nga opsionet e propozuara është që Departamenti për bashkëpunim me OSHC-të në kuadër të Sekretariatit të Përgjithshëm të Qeverisë mund ta mbajë një regjistër të tillë. Në bazë të regjistrimit, mund të ketë përfitime të veçanta për organizatat e regjistruara. Me raportet vjetore, OSHC-të do të demonstrojnë se kanë punuar në interes të publikut.

4. Mbrojtja e karakterit jofitimprurës (13.12.2022, 14:00 – 16:00)

1. Legjislacioni duhet të bëjë një **dallim më të fortë midis subjekteve juridike jofitimprurëse dhe subjekteve juridike fitimprurëse.** Dështimi për të kuptuar specifikat e jofitimprurës rezultoi me mbi-rregullim dhe barrë joproporcionale për OSHC-të. Një shembull ilustrues se si kjo mungesë mirëkuptimi ka për OSHC-të është detyrimi për pagesën e energjisë elektrike më të shtrenjtë (të ashtuquajturit energji elektrike industriale) edhe pse OSHC-të nuk punojnë për përfitim.
2. Është e nevojshme të ketë një **kuadër legjislativ që do të inkurajojë kryerjen e aktiviteteve ekonomike të nevojshme për mbështetjen e funksionimit të tyre themelor të OSHC-ve dhe realizimin e objektivit të tyre.** Ky kuadër duhet të jetë i lejueshëm sepse përfitimet e punës së OSHC-ve janë shumë më të mëdha se përfitimet për kufizimin e mundësisë së tyre për të kryer aktivitete ekonomike.
3. Në praktikë u zbulua problemi me **shpërndarjen e fondeve të mbetura të OSHC-ve pas shpërbërjes së tyre.** Disa statute përfshijnë një dispozitë që në rast të shpërbërjes, asetet dhe fondet e mbetura do të shpërndahen midis themeluesve, anëtarëve ose personave të tjerë të lidhur me OSHC-të. Kjo nuk është në kundërshtim me parimin jofitimprurës. Problemi shkaktohet nga hartuesit e Statuteve të cilët nuk e lexojnë dhe nuk e kuptojnë ligjin në tërësi. Zgjidhja nga pikëpamja e ligjit është e thjeshtë - zbatimi i dispozitës për shpërndarjen e fondeve për organizatat me interes publik (neni 54 paragrafi 3) duhet të zgjerohet për të mbuluar edhe organizatat e tjera.
4. **Shumica e subjekteve që aktualisht punojnë si ndërmarrje sociale janë të regjistruara si shoqata.** Brenda Ministrisë së Punës dhe Politikës Sociale ka një proces të vazhdueshëm për hartimin e një Ligji të veçantë për Ndërmarrësi Sociale. Në versionin e tij të fundit (që nuk i është ndarë publikut), drafti tekste parashihet mundësinë për çdo person juridik që përmbush kritere të caktuara për të fituar statusin e ndërmarrjes sociale. Për shkak të kësaj është e nevojshme të sigurohet që të dy ligjet të harmonizohen dhe të mos pengohet zbatimi i tyre.

III. Vrojtme dhe rekomandime të përgjithshme

Nga përmbajtja e diskutimit dhe kontributi i ofruar nga OSHC-të në katër tryezat konsultative, mund të nxirren vëzhgimet dhe rekomandimet e përgjithshme në vijim:

- Katër tryezat konsultative kanë vërtetuar se ndryshimi i LSHF-së, veçanërisht në fushat e identifikuar në Planin e Veprimit të Strategjisë, është një **detyrë komplekse dhe kërkuese pa mundësinë e trajtimeve të menjëhershme (të shpejta)**. Ky ligj ka ndikimin e një sektori të tërë dhe çdo ndryshim i bërë me nxitim ose i pamenduar mirë në këtë ligj do të dëmtojë mjedisin e përgjithshëm që mbështet OSHC-të. **Që një ligj të jetë i suksesshëm, procesi i hartimit të amendamenteve duhet të jetë transparent, gjithëpërfshirës dhe i përpiktë.**
- **I ashtuquajtimi sektori i tretë i OSHC-ve**, që dallohen nga bizneset për shkak të statusit të tyre jofitimprurës dhe nga qeveria për shkak të natyrës private të shoqatës, të qenit i padukshëm është theksuar si një çështje shumë serioze në disa raste. Pasojat e kësaj “padukshmërie” mund të shihen në fusha të ndryshme. Mungesa e një marrëveshjeje kolektive për punonjësit në OSHC është për shkak të trajtimit tatimor, proceseve të ndryshme administrative dhe faktit që ato nuk përfshihen as në marrëveshjet kolektive të sektorit publik dhe as privat.
- Një çështje tjetër e rëndësishme e mbetur është se **LSHF nuk ofron një bazë ligjore për të bërë dallimin ndërmjet organizatave që ndjekin interesa grupore rreptësisht të ngushta (për shembull, profesion ose tregti specifike) dhe organizatave që veprojnë në interes të publikut**. Pavarësisht se statusi i OPP e përfshinte këtë si një nga qëllimet e saj, LSHF ka dështuar në këtë drejtim. **Pa marrë para sysh nëse një organizatë vepron apo jo në interes të publikut nuk duhet t'i nënshtrohet një procedure administrative dhe kontrollesh jo proporcionale.**
- Dy fusha shumë të rëndësishme **kërkojnë një proces konsultimi shumë më të plotë dhe gjithëpërfshirës: roli dhe statusi i Këshillit dhe reforma e sistemit të financimit shtetëror**. E para është rezultat i drejtpërdrejtë i kërkesës për një dialog të strukturuar ndërmjet OSHC-ve dhe Qeverisë, ndërsa e dyta është thelbësore për një shoqëri civile të qëndrueshme.
- Dinamika e procesit të hartimit të amendamenteve të LAF është e varur nga dinamika e proceseve të tjera aktuale të hartimit të ligjeve që kanë lëndë të mbivendosura për rregullim. Është me rëndësi të madhe që të gjitha amendamentet e propozuara nga grupi punues të diskutohen mirë dhe të koordinohen me grupet tjera punuese ose ministritë kompetente para përgatitjes së draft tekstit të parë të ligjit. Së paku, duhet të krijohet një lidhje e LAF për ligjet e mëposhtme:
 - **Ligji për Donacionet dhe Sponsorizimet** - Përkufizimi i aktiviteteve me interes publik, pavarësisht nëse statusi i OPP-së mbetet apo jo, duhet të harmonizohet dhe kriteret dhe mekanizmat për të përcaktuar nëse OSHC/aktivitete të caktuara janë me interes publik duhet të jenë identike (p.sh. Si do të njihen si të tilla aktivitetet e organizatave me interes publik/përfitimit publik; A do të ketë një organ shtetëror që do ta përcaktojë atë; cili do të ishte ai organ; Cila do të ishte procedura për marrjen e certifikatës ose dokumentit të ngjashëm etj.).
 - **Ligji për ndërmarrjet sociale** - LSHF nuk duhet të jetë kufizues në lidhje me fushëveprimin dhe llojet e aktiviteteve ekonomike që OSHC-të mund të kryejnë, sepse

kështu ata mund të sigurojnë qëndrueshmërinë e tyre. Megjithatë, është e nevojshme të vendosen masa mbrojtëse që do të parandalojnë shpërndarjen e drejtpërdrejtë dhe të tërthortë të përfitimit ekonomik midis themeluesve, punëdhënësve dhe anëtarëve të trupave drejtuese. Këto masa mbrojtëse duhet të harmonizohen midis dy ligjeve.

- **Ligji për kooperativat** - Në vitin 2019 një version i publikuar në ENER nga Ministria e Ekonomisë propozoi rregullimin e bashkëpunimit si *shoqatë vullnetare e personave fizikë dhe juridikë të bashkuar për realizimin e nevojave të tyre ekonomike, sociale, kulturore dhe të tjera, në pronësi të përbashkët dhe të menaxhuar në mënyrë demokratike*. Duhet të sqarohet nëse miratimi eventual i këtij ligji mund të ketë efekt ose të varet nga amendamenti përkatës në LSHF.
- Meqenëse Strategjia parasheh transformimin e **Kodeve për praktika të mira për të dyja, pjesëmarrjen në politikëbërje dhe financimin shtetëror në një akt nënligjor të detyrueshëm** lind një çështje se cila do të jetë baza ligjore për miratimin e këtyre akteve nënligjore të detyrueshme. Autoriteti për miratimin e një akti të tillë nënligjor duhet t'i delegohet një organi të caktuar shtetëror (p.sh. Qeverisë ose Ministrisë së caktuar) me ligj të miratuar nga Kuvendi. Duke qenë se LSHF do të jetë baza ligjore për aktin nënligjor për financimin e shtetit, duhet të konsiderohet se LSHF duhet të vendosë edhe bazën ligjore për aktin nënligjor për pjesëmarrjen e OSHC-ve në proceset e politikëbërjes.

